

ԼՈՒՐԵՐ ՄՈՍԿՎԱՅԻՑ

Ա. ԵՐԵՎԱՆԻ ՆՎԻՐՎԱԾ ՀԱՅ
ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑՈՒՆ

1986 թ. նոյեմբերի 19-ին Մոսկվայի Մ. Գորկու անվան գրականության ինստիտուտի Մարքսիզմ-լենինիզմի ամբիոնի հանձնարարությամբ, չորրորդ կուրսի ուսանողներ Անահիտ Սարգսյանը (քննադատության խումբ) և Տիգրան Հակոբյանը (թարգմանչական խումբ. արևմտահայերենից ռուսերեն) կազմակերպել էին երեկո՝ նվիրված Հայ Առաքելական Եկեղեցուն, «Հայ Առաքելական Եկեղեցու անցյալն ու ներկան» թեմայով:

Երեկոն տեղի ունեցավ ինստիտուտի «Երիտասարդ գրող» ակումբի հանդիսությունների դահլիճում:

Դահլիճի պատերին փակցված էին Վեհափառ Հայրապետի, Ս. Էջմիածնի և Արարատի գումակոր մեծադիր նկարները: Ցուցափեղկերի վրա ներկաների ուշադրությանն էին հանձնվել Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի տարբեր տարիների հրատարակությունների ցուցանմուշները. գրքեր, ալբոմներ, ամսագրեր, գումակոր նկարներ: Հատուկ շքեղությամբ էին ներկայացված ներկա և պատմական Հայաստանի բազմաթիվ եկեղեցիների և վանական շինությունների վերաստությունները: Հնչում է ՀՍՍՀ ժող. արտիստուհի Լուսինե Զաքարյանի հոգևոր երգեցողությունը:

Երեկոյին ներկա էին ինստիտուտի դասախոսներ, Մոսկվայում Հայաստանի հիմնական ներկայացուցչության աշխատակից Արկադի Աթաբեկյանը և մեծ թվով ռուս ուսանողություն:

Երեկոն բաղկացած էր երկու մասից. Հայ Եկեղեցին սկզբից մինչև 1920 թ., և 1920 թ.-ից հետո մինչև մեր օրերը:

Խոսելով Հայ Եկեղեցու դերի ու նշանակության մասին, զեկուցողները հիմնականում շեշտը դրեցին Հայ Եկեղեցու ազգա-

յին-հայրենասիրական և գիտա-մշակութային գործունեության վրա:

Անահիտ Սարգսյանն իր խոսքում կանգ առավ Հայ Եկեղեցու պաշտոնական անվան ճշտման հարցի վրա, որը, ինչպես նա նշեց, տարբեր ժամանակներում օտարների կողմից, երբեմն նաև հայերի անտեղյակ շրջանակներում, կոչվել է «Լուսավորչական», «Գրիգորյան» (կապված Ս. Գրիգոր Լուսավորչի անվան հետ) սխալ անվանումներով, մոռացության մատնելով «Առաքելական» անվանումը, որն էլ իր հերթին ստիթ է տվել Հայ Եկեղեցուն ոչ ողորմաբար ընկալելուն:

Նա անդրադարձավ Հայ և Ռուս եկեղեցիների դավանաբանական տարբերություններին, ծանրանալով հիմնականում Քաղկեդոնի ժողովի վրա: Խոսելով Հայաստանում գրերի գյուտի, թարգմանական գրականության դերի և նշանակության մասին, նա ասաց. «Քրիստոնեության հանդեպ ունեցած հոգևոր մոտեցումներ միայն կարելի է բացատրել մեր մշակույթի և դրա պրոյեկտի բուռն ծաղկումը: Ե դարը հայ ժողովրդին տվեց բազմաթիվ գիտնականներ, պատմիչներ, փիլիսոփաներ և բանաստեղծներ: Նրանց գիտական և գեղարվեստական գործունեությունը դուրս է գալիս ազգային շրջանակների սահմաններից:

Մեր ժողովրդի բազմադարյան պատմության ընթացքում Հայ Եկեղեցին մեծ դեր է ունեցել ժողովրդի, նրա լեզվի և մշակույթի պահպանման գործում»:

Երեկոյի երկրորդ մասը ներկայացրեց Տիգրան Հակոբյանը:

Նա անդրադարձավ սովետական շրջանում Հայ Եկեղեցու կատարած գործունեությանը: Խոսեց Համաշխարհային երկրորդ թյան, ռազմաճակատին «Սասունցի Դավառներ»-ի ահալոր օրերին Հայ Եկեղեցու վարած խաղաղասիրական քաղաքականությանը՝ տանկային շարասյուն նվիրելու, եր-

ջանկահիշատակ Գևորգ Զ կաթողիկոսի ազգօգուտ գործունեության և նրա ջանքերով հայրենի հանգրվան վերադարձած հազարավոր հայերի ներգաղթի մասին:

Այնուհետև նա ներկաներին ծանոթացրեց Նորին Սուրբ Օծություն Վազգեն Ա Հայրապետի 30 տարիների կատարած եկեղեցաշեն և ազգանվեր գործունեությունը, պատմեց Վեհափառ Հայրապետի օրոք Մայր Հայրենիքում և Սփյուռքում հոգևոր, եկեղեցական և հայրենասիրական կյանքի մասին:

Խոսելով Վեհափառ Հայրապետի խաղաղասիրական գործունեության մասին, բնորոշեց նրան որպես «նոր ժամանակների խաղաղության առաքյալ»:

Իր խոսքի վերջում նա ցուցադրեց Հայաստանի եկեղեցիներին, խաչքարային արվեստին և մանրամակարչությանը վերաբերող սլաշներ՝ ցուցադրվող պատկերների մասին համառոտ ծանոթություններով:

Բ. ԷԿՈՒՄԵՆԻԿ ԱՂՈԹՔ

Սույն թվականի հունվարի 30-ին, ուրբաթ օրը, «Ամենայն սբրոց» ռուսական եկեղեցում տեղի ունեցավ Էկումենիկ աղոթք:

Աղոթքին հրավիրվել էին Ռուս Պատրիարքի մոտ Անտիոքի պատրիարքության ներկայացուցիչ Նիֆոն վարդապետը, Բուլղարիայի պատրիարքության ներկայացուցիչ Գավրիլ վարդապետը, Մոսկվայի հոռմեական կաթողիկ եկեղեցու քահանա Ստանիսլավ Մաժեցկան, ԳԶՀ-ի դեսպանատան հոգևորական պատուիր Հանս Պետեր Ֆրիդրիխը, ԱՄՆ-ի դեսպանատան հոգևորական Նորման քահանա Մալքոնը (կաթողիկ), երկու ներկայացուցիչ ՀԱՔԲԱՄ-ից (Համաշխարհային Ավետարանական Բրիտանյա

Բաքտիստների Միություն) և մեկ ներկայացուցիչ Ադվենտիստների կրոնական կազմակերպությունից:

Հրավիրյալների թվում էր նաև Հայ Առաքելական Եկեղեցու ներկայացուցիչ Նոր Նախիջևանի և Ռուսաստանի թեմի առաջնորդական տեղապահ, Ռուս Պատրիարքի մոտ Հայոց Հայրապետության մշտական ներկայացուցիչ հոգեշնորհ Տ. Տիրան վրդ. Կյուրեղյանը:

Աղոթքին մասնակցում էին նաև Ռուս Եկեղեցու արտաքին եկեղեցական հարաբերությունների բաժնի, հրատարակչական և տնտեսական բաժնի, Մոսկվայի պատրիարքության գործերի վարչության և Մոսկվայի հոգևոր Ակադեմիայի ներկայացուցիչներ՝ Ֆեոֆան եպիսկոպոսի գլխավորությամբ:

Քրիստոնեական միության համար կատարված աղոթքի թեման էր՝ «Բայց եթե ինչ ի Բրիտոս. նոր արարած իցե» (Բ Կորնթ. Ե.17):

Եկեղեցու վանահայր ավագ քին. Բորվոյի բացման խոսքից հետո սկսվեց Էկումենիկ աղոթքը:

Հայր Տիրանը ընթերցում է Կորնթացիների Բ թղթի Ե գլխի 17—20 համարները, որից հետո շարունակվում է աղոթքը՝ ըստ ծրագրված հաջորդականության:

Աղոթքի վերջում հրավիրյալ ներկայացուցիչներն իրենց Եկեղեցիներում ընդունված պաշտոնական լեզուներով ընթերցեցին աղոթքներ՝ ազատ ընտրությամբ: Հայր Տիրանը ընթերցեց Սբ. Ներսես Շնորհալու «Հաւատով խոստովանիմ» հոգեշունչ աղոթքից մի հատված: Էկումենիկ աղոթքն անցավ քրիստոնեական խաղաղության, եղբայրության և սիրո մթնոլորտում:

